

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

A6-0445/2008

12.11.2008

RAPORT

Rahu tagamise ja riigi ülesehituse arenguperspektiivid konfliktijärgses olukorras
(2008/2097(INI))

Arengekomisjon

Raportöör: Nirj Deva

Arvamuse koostaja(*):
Luisa Morgantini, naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

(*) Kaasatud komisjon – kodukorra artikkel 47

SISUKORD

	lehekülg
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	18
NAISTE ÕIGUSTE JA SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE KOMISJONI ARVAMUS (*) 22	
VÄLISKOMISJONI ARVAMUS	26
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	31

(*) Kaasatud komisjon – kodukorra artikkel 47

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

rahu tagamise ja riigi ülesehituse arenguperspektiivide kohta konfliktijärgses olukorras (2008/2097(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse 1907. aasta Haagi konventsioone, nelja 1949. aasta Genfi konventsiooni ja nende 1977. aasta lisaprotokolle;
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni;
- võttes arvesse kõiki Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) inimõiguste konventsioone ja nende fakultatiivprotokolle;
- võttes arvesse ÜRO kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti ja selle kahte fakultatiivprotokollit;
- võttes arvesse ÜRO hartat ning eriti selle artikleid 1 ja 25 ning VII peatüki artikleid 39 ja 41;
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste konventsiooni ja selle protokolle;
- võttes arvesse 8. septembri 2000. aasta ÜRO aastatuhande deklaratsiooni, milles määratletakse aastatuhande arengueesmärgid rahvusvahelise üldsuse ühiselt kehtestatud kriteeriumidena vaesuse kaotamiseks;
- võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 24. oktoobri 2005. aasta resolutsiooni 60/1 2005. aasta ülemaailmse tippkohtumise tulemuste kohta, eelkõige selle lõikeid 138–140, mis käsitlevad kohustust kaitsta elanikkonda genotsiidi, sõjakuritegude, etnilise puhastuse ja inimsusevastaste kuritegude eest;
- võttes arvesse ÜRO sekkumisi rahutagamiseks ja -sobitamiseks Kongos (1962), Namiibias (1988), El Salvadoris (1992), Kambodžas (1992), Somaalias (1992), Jugoslaavias – Serbias, Horvaatias, Bosnias ja Hertsegoviinas (1992–2002), Haitil (1994), Ida-Slavoonias (1995-1998), Kosovos (1999), Sierra Leones (1999) ja Ida-Timoris (1999) ning USA ja Ühendkuningriigi juhitud missiooni Iraagis ning NATO/ISAFi juhitud missioone Afganistanis (2001);
- võttes arvesse Cotonous 23. juunil 2000. aastal sõlmitud koostöölepingut ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikide rühma (AKV riigid) ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel¹, mida on viimati muudetud AKV-ELi ministrite nõukogu otsusega nr 1/2006² („Cotonou leping”);
- võttes arvesse 20. detsembril 2005. aastal allkirjastatud nõukogu ja nõukogus kokku

---

¹ EÜT L 317, 15.12.2000, lk 3.

² ELT L 247, 9.9.2006, lk 22.

tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja Komisjoni ühisavaldust Euroopa Liidu arengupoliitika küsimuses: „Euroopa konsensus”¹, eriti jaos 3.3 loetletud valdkondadevahelisi küsimusi: demokraatia, hea valitsemistava, inimõigused, laste ja põlisrahvaste õigused, keskkonnasäästlikkus, sooline võrdõiguslikkus ja HIV/AIDS;

- võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja Komisjoni ühisavaldust „Euroopa konsensus humanitaarabi valdkonnas”²;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrust (EÜ) nr 1905/2006, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend³;
- võttes arvesse 2007. aasta detsembris peetud ELi ja Aafrika tippkohtumisel vastu võetud Aafrika ja ELi strateegilist partnerlust: Aafrika ja ELi ühisstrateegia;
- võttes arvesse üldasjade ja välissuhete nõukogu 19. novembri 2007. aasta järeldusi Lääne-Balkani riikide kohta;
- võttes arvesse üldasjade ja välissuhete nõukogu 16. juuni 2008. aasta järeldusi lapsi relvakonfliktides käsitlevate ELi suuniste kohta;
- võttes arvesse üldasjade ja välissuhete nõukogu 13.–14. novembri 2006. aasta järeldusi soolise võrdõiguslikkuse edendamise ja selle süvalaiendamise kohta kriisiohjes;
- võttes arvesse üldasjade ja välissuhete nõukogu 21.–22. novembri 2005. aasta järeldusi ELi Aafrika-strateegia kohta;
- võttes arvesse 25. juunist kuni 2. juulini 2006 toimunud Banjuli tippkohtumisel Aafrika Liidu (AL) liikmesriikide poolt kinnitatud „Aafrika Liidu poliitika raamistikku konfliktijärgse ülesehitustöö ja arengu kohta”;
- võttes arvesse kümnet hea rahvusvahelise osalemise põhimõtet ebakindlas olukorras olevates riikides ja ebakindlates olukordades, mida toetab Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) arenguabikomitee ebakindlate riikide rühm ja mis kinnitati arenguabikomitee 3.–4. aprillil 2007. aastal Pariisis toimunud kõrgetasemelisel kohtumisel;
- võttes arvesse OECD arenguabikomitee suuniseid julgeolekusektori ümberkorraldamise ja juhtimise kohta;
- võttes arvesse Euroopa julgeolekustrateegiat, mille Euroopa Ülemkogu 12. detsembril 2003. aastal Brüsselis heaks kiitis;
- võttes arvesse ÜRO peasekretäri 2004. aasta aruandes (õigusriigi ja üleminekuaja õiguse kohta konfliktiihiskondades ja konfliktijärgsetes ühiskondades) sisalduvat üleminekuaja

---

¹ ELT L 46, 24.2.2006, lk 1.

² ELT C 25, 30.1.2008, lk 1-12.

³ ELT L 378, 27.12.2006, lk 41.

õiguse määratlust¹;

- võttes arvesse 12 miljoni euro suurust rahastamisvahendit, mille on loonud komisjon Euroopa stabiliseerimisvahendi raames selleks, et anda abi ad hoc kohtutele ja üleminekuaja õiguse algatustele kogu maailmas;
- võttes arvesse komisjoni 25. oktoobri 2007. aasta teatist pealkirjaga „ELi meetmed ebakindlates olukordades – säästvat arengut, stabiilsust ja rahu edendavad meetmed keerulises keskkonnas” (KOM(2007)0643);
- võttes arvesse oma 15. novembri 2007. aasta resolutsiooni ELi meetmete kohta ebakindlates olukordades arengumaades²;
- võttes arvesse komisjoni teatist konfliktide ennetamise kohta (KOM(2001)0211) ja Euroopa Ülemkogu kohtumisel Göteborgis 2001. aasta juunis vastu võetud vägivaldsete konfliktide ärahoidmise ELi programmi;
- võttes arvesse ELi eesistujariigi 6. oktoobri 2004. aasta avaldust õigusriigi ja üleminekuaja õiguse kohta konfliktiühiskondades ja konfliktijärgsetes ühiskondades;
- võttes arvesse ELi kontseptsiooni desarmeerimise, demobiliseerimise ja taasintegreerimise (DDR) toetamiseks, mille Euroopa Liidu Nõukogu 11. detsembril 2006. aastal heaks kiitis;
- võttes arvesse komisjoni teatist „Hädaabi, taastus- ja arendustegevuse ühendamise kohta – hinnang” (KOM(2001)0153);
- võttes arvesse oma 25. oktoobri 2007. aasta resolutsiooni ELi ja Aafrika vaheliste suhete olukorra kohta³;
- võttes arvesse AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee resolutsiooni nr 3937/07 ja selle poliitikakomisjoni 2007. aasta aruannet heade valitsemistavade, läbipaistvuse ja vastutuse kohta AKV riikide loodusressursside kasutamisel⁴;
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni naiste, rahu ja julgeoleku kohta (UNSCR 1325) ning ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni tsiviiliskute vastu suunatud seksuaalset vägivalle kohta konfliktiolukordades (UNSCR 1820);
- võttes arvesse 15. mail 2007. aastal Brüsselis toimunud ELi–Aafrika ministrite 8. kolmikkohtumisel heaks kiidetud „ELi ja Aafrika ühisstrateegia kava”;
- võttes arvesse EÜ asutamislepingu artikleid 177 kuni 181;
- võttes arvesse kodukorra artiklit 45;

---

¹ (S/2004/616)

² Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2007)0540.

³ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2007)0483.

⁴ AKV-EL 3937/07/lõplik

- võttes arvesse arengukomisjoni raportit ja naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni ning väliskomisjoni arvamusi (A6-0445/2008),
- A. arvestades, et pool kõikidest riikidest, kes konfliktidest välja tulevad, satuvad viie aasta jooksul konflikti tagasi, ja et hinnanguliselt 340 miljonit äärmises vaesuses elavatest inimestest maailmas elab ebakindlas olukorras olevates riikides, kuna vaenutegevuse puudumine ei too automaatselt kaasa väljakujunenud ja püsivat stabiilsust ning jätkusuutlikku arengut;
- B. arvestades, et aastatuhande arengueesmärkides määratleti ühtsed ja kindla ajapiiriga sihid vaesuse pikaajaliseks kaotamiseks, ning et 2010. aastaks võib pool maailma vaeseimast elanikkonnast elada riikides, kus leiab aset vägivaldne konflikt või kus on oht selle puhkemiseks¹;
- C. arvestades, et stabiilsete ja elujõuliste riikide ülesehitamine nõuab tulemustele orienteeritud ja usaldusväärse avaliku teenistuse loomist, mis oleks vaba poliitilisest sekkumisest ja korruptsioonist;
- D. arvestades, et rahu ja arengu soodustamiseks tingimuste loomisel on oluline läbipaistev, aruandekohustuslik ja professionaalne julgeolekusektor;
- E. arvestades, et julgeolekusektori reform peaks keskenduma tõhusa ja õiguspärase avaliku teenistuse tagamisele, mis on läbipaistev ja aruandekohustuslik tsiviilasutuse ees ja vastab üldsuse vajadustele;
- F. arvestades, et käsi- ja kerge relvade levik soodustab konflikte ja kuritegevust; arvestades, et 2006. aastal olid kolmveerandil registreeritud juhtudest maamiinide ohvriteks tsiviilisikud²;
- G. arvestades, et lisaks sellele, et vägivaldsetel konfliktidel on traagiline mõju arengule ja inimõigustele, peletavad need eemale ka välisinvestoreid, vähendades oluliselt majanduskasvu, peletades eemale investeeringuid majandusse ja põhiteenustesse (hiljutise aruande³ kohaselt kahandas relvakonflikt ühe Aafrika riigi majandust 15% võrra); samal ajal võib terve erasektor anda lõpuks aluse jätkusuutlikele tuludele õiguspärase valitsuse jaoks;
- H. arvestades, et pikaajalist stabiilsust on võimalik saavutada kõikide huvitatud isikute, kaasa arvatud naiste ja vähemuste kaasava osaluse kaudu rahu sobitamises, rahvuslikus leppimises ja riigi ülesehitamises;
- I. arvestades, et tõe- ja lepituskomisjonid võivad olla toeks ühiskondadele massilise kuritarvitamise pärandiga silmitsi seismisel, kogukondade ja endiste konfliktis osalenud vastaspoolte dialoogi lihtsustamisel, ning anda oma panuse õiglusse, parandus- ja

¹ *Rahvusvahelise arengu ministeeriumi arvutused, mis põhinevad Maailmapanga hinnangutel teoses Global Economic Prospects 2006: Economic implications of Remittances and Migration*, Maailmapank, Washington 14.11.2005.

² Landmine Monitor Report 2007: Toward a Mine-Free World.

³ Safer World, Oxfam, rahvusvahelise väikerelvade tegevusõrgustiku (IANSAs) aruanne, oktoober 2007 – Aafrika kadunud miljardid.

- reformimeetmetesse, mis võivad vähendada tulevase konflikti tõenäosust;
- J. arvestades, et kodanikuühiskonna arendamiseks vajaminev institutsionaalne raamistik tekib ühinemis- ja sõnavabadusest ning vaba ja seadusega kaitstud meedia arengust;
  - K. arvestades, et jätkusuutlik hästitoimiv riik nõuab ka tugevat kodanikuühiskonda, et kaitsta inimesi võimu kuritarvitamise eest, ja vaba ajakirjanduse survet liiga võimuka täitevvõimu tegevuse vastu;
  - L. arvestades, et ebakindlas olukorras olevaid riike tuleb julgustada lubama valitsusvälistel organisatsioonidel (VVO) tegutseda vabana põhjendamatutest bürokraatlikest registreerimisalastest õigusaktidest ja menetlustest, mis takistavad tõeliselt tõhusa kodanikuühiskonna arengut;
  - M. arvestades, et keskmisesse arenguriiki toimub aastas 260 rahastajate visiiti ja 2006. aastal tegid rahastajad kõikides arengumaades 70 000 abiga seotud tehingut ning projekti keskmine suurus oli vaid 1,7 miljonit dollarit;
  - N. arvestades, et OECD arenguabikomitee 2007. aasta vastastikusel eksperdihinnangus Euroopa ühenduse arengukoostöö poliitikale väideti, et EL peaks süstemaatilisemalt kasutama konfliktialüüsi riigi tasandi programmide ja projektide osana, et nende mõju suurendada ja tagada, et nad kahju ei tee;
  - O. arvestades, et ELi meetmeid ebakindlates olukordades käsitleva teatise ja sellele järgnenud nõukogu järelduste ja parlamendi resolutsiooni järelmeetmena peab komisjon koostama 2009. aastaks – „katsejuhtumite” kaudu saadud kogemusi ja teavet arvesse võttes – rakenduskava, mis võimaldab hinnata erinevate ELi vahendite tõhusust nende optimeerimise eesmärgil julgeoleku- ja arengu vallas,
  - P. arvestades, et peale kuue katseriigi (Burundi, Guinea-Bissau, Haiti, Sierra Leone, Ida-Timor ja Jeemen) määramist ei ole komisjoni, nõukogu, Euroopa Parlamendi ja kodanikuühiskonna vahel algatatud arutelud järelmeetmena eespool nimetatud teatisele, mis käsitleb ELi meetmeid ebakindlates olukordades, veel võimaldanud rakendada konkreetseid meetmeid koha peal;
  - Q. arvestades, et konfliktipiirkondades tegutsevad Euroopa ettevõtjad ja neil on kõnealustes piirkondades huvisid,
1. toetab ÜRO kinnitatud kaitsmise kohustust ja rõhutab, et EL ja liikmesriigid on sellega seotud; rõhutab, et kaitsmise kohustust tuleks pidada inimjulgeoleku edendamise vahendiks; rõhutades, et põhikohustus genotsiidi, sõjakuritegude, etnilise puhastuse ja elanikkonna vastu suunatud inimsusevastaste kuritegude ennetamiseks lasub riigil endal, tugevdab iga valitsuse kohustust kaitsta oma kodanikke;
  2. nõuab, et rakendataks ÜRO peasekretäri Kofi Annani deklaratsiooni, mille ta tegi oma aruandes 2000. aasta peassambleele: riigi suveräänsus tähendab kohustust ja põhikohustus kaitsta oma inimesi lasub riigil endal; kui elanikkond kannatab sisesõja, ülestõusude või riigi kokkuvarisemise tõttu tõsiselt kahju ja kõnealune riik ei taha või ei

suuda seda peatada või tõrjuda, loovutab mittesekkumise põhimõtte koha rahvusvahelisele kaitsmise kohustusele;

3. usub, et rahu tagamisel ja riigi ülesehitamisel on kaks etappi: stabiliseerimisetapp, kus rõhk on julgeolekul, õiguskaitse ja põhiteenuste osutamisel, ning riigi ülesehitamise etapp, kus keskendutakse valitsemisele ja institutsioonidele, kes seda teostavad, tingimused, et:
  - a) teine etapp ei tohiks aset leida enne, kui riik on stabiilsuse saavutanud, kuna enne stabiliseerumist loodud institutsioonid peegeldavad konflikti iseloomu ja mitte seda, mida riigil on stabiilseks ja kestvaks rahuks vaja;
  - b) riigi ülesehitamise etapis on oluline minna kompromissile, et vastata asjaomase riigi normidele ja kodanike ootustele ja mitte sekkujate ideaalidele;
  - c) riigi ülesehitusprotsessi edenedes peavad sekkujad andma üksikud institutsioonid üle koduriigi ametiasutustele; sel ajal võib ette tulla tagasilööke ja neid on vaja aktsepteerida, kui nad ei ole riigi edusammude jaoks olulised;
4. rõhutab, kui oluline on tegeleda ELi poliitilistes dialoogides kolmandate riikidega ja arengukoostöö programmides konfliktide algpõhjustega, et arendada välja mehhanismid saamaks varajasi hoiatusmärke nõrgenevatest riikidest, vaadeldes võimalikke tsiviilvägivaldade ennustavaid märke või näitajaid, nagu ajaloolised lahkkelid, etnilised ja hõimudega seotud kaebused, usukonfliktid, ebavõrdsus ja vaesus; rõhutab selles kontekstis eelkõige vajadust eraldada kohanemisele ja keskkonnakaitsele uusi rahalisi vahendeid kliima- ja keskkonnaga seotud konfliktide ennetamiseks;
5. kutsub komisjoni üles nimetama konfliktiennetust arengukoostöös valdkondadevaheliseks küsimuseks ning integreerima konfliktitundlikkuse ja konfliktianalüüsi põhimõtteid olemasolevatesse ja uutesse poliitikavaldkondadesse, riiklikesse ja piirkondlikesse strateegiadokumentidesse ning kõikidesse asjaomastesse väliskoostöö rahastamisvahenditesse;
6. tuletab meelde, et rahu pole mitte üksnes sõja puudumine ning et ilma õigluse pole rahu, samuti seda, et sõjategevuse lõpp ei too tingimata kaasa meeste ja naiste turvalisust; tuletab lisaks meelde naiste olulist osa konfliktide ärahoidmisel ja lahendamisel ja rahu tagamisel ning rõhutab, kui tähtis on nende võrdväärne osalemine ja täielik kaasamine kõigisse pingutustesse rahu ja turvalisuse säilitamiseks ja tugevdamiseks;
7. on kindlalt veendunud, et tuleb kasutada kõiki võimalusi põhiteenuste miinimumstandardi tagamiseks konfliktiolukorrast mõjutatud rahvarühmadele, mõeldes selle all eelkõige juurdepääsu toidule, puhtale veele ja sanitaarteenustele, ravimitele, tervishoiuteenustele (sh reproduktiivtervis) ja isiklikku julgeolekut; lähiperspektiivis peavad säästvusega seotud probleemid olema põhitoiduainetega varustamise ja põhiteenuste osutamise suhtes teisejärgulised;
8. usub, et konfliktijärgsetes olukordades peaks rahutagamise-, humanitaarabi- ja arengutegevuste vahel valitsema vastavalt hädaabi, taastus- ja arendustegevuse ühendamise strateegilisele raamistikule kooskõlastatus, et tagada sidusus julgeoleku ja

arengu vahel;

9. peab vajalikuks võtta pagulaste ja riigisisest ümberasustatud isikute heaks võetavate meetmete puhul, sealhulgas pagulaslaagri kavandamisel, arvesse soolise võrdõiguslikkuse mõõdet;
10. rõhutab vajadust tsiviil-sõjalise koordineerimise tõhustamise järele; on seisukohal, et konfliktijärgses olukorras peab üleminek sõjaliselt julgeolekult tsiviiljulgeolekule toimuma nii kiiresti kui võimalik, ja et professionaalse väljaõppe saanud riigi politseijõud peaksid rahvusvahelisi jõude järk-järgult täiendama ja asuma nende asemele, kindlustades, et prioriteediks seatakse õigusriigi põhimõtete ja haldusmenetluste võrdne kohaldamine kõikide konfliktis osalevate rühmade suhtes;
11. rõhutab vajadust leida tasakaal arenguabi tsiviil- ja sõjalise poole vahel, et tagada põhiinfrastruktuuri ja riiklike teenistuste toimimine ülesehitust, rehabiliteerimist ja demokraatlike ning majandusprotsesside taasalustamist puudutavaid nõudmisi vähendamata;
12. nõuab inimõiguste edendamist sõjaväele ja politseile pakutavat inimõiguste alase koolituse (sh inimõiguste ja kodanikuõiguste kampaaniad mõjutatud elanikkonnarühmadele) toetamisega; suuremate volituste andmisega staabiohvitseride kolledžitele rahvusvaheliste standardite ning politseitöö ja sõjaväepolitsei küsimustes; tegevusjuhendi loomisega turvatöötajatele, kirjeldades vastutusvaldkondi politsei ja sõjaväe vahel, inimõiguste ombudsmanide büroode ja inimõiguste komisjonide loomisega ning ka inimõigustealase koolituse pakkumisega ringkonna ametiasutustele ja riigiteenistujatele;
13. rõhutab olulist vajadust jätkata Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika (EJKP) sõjalise võimsuse arendamist, et EL ja selle liikmesriigid saaksid paremini edendada konfliktijärgsete ühiskondade stabiilsust ja arengut;
14. peab äärmiselt oluliseks, et ebastabiilsuse tekkepõhjuseid ja konfliktijärgsete ühiskondade probleeme kõrvaldatakse erinevate tsiviil- ja sõjaliste meetmetega; juhib tähelepanu, et stabiilsuse olulist eeltingimust konfliktist räsitud ühiskondades (s.t üksisikute ja nende vara turvalisust) ei ole üldjuhul võimalik tagada rahuvalvejõudude kohapealse julgeolekutagatisteta;
15. rõhutab, kui olulised on julgeolekusektori reform ja desarmeerimis-, demobiliseerimis- ja taasintegreerimisprotsess kui kesksed tegurid kauakestva rahu ja säästva arengu tagamiseks; kutsub nõukogu ja komisjoni üles kiirendama selle rakendamist ELi julgeolekusektori reformi poliitilise raamistiku ja ELi desarmeerimise, demobiliseerimise ja taasintegreerimise toetamise kontseptsiooni alusel, eesmärgiga suurendada ELi tegevuse asjakohasust, järjekindlust ja tulemuslikkust kõnealustes valdkondades; nõuab suuremat ühendusepoolset julgeolekusektori reformi ning desarmeerimise, demobiliseerimise ja taasintegreerimise rahastamist, pannes erilist rõhku nendele riikidele, kuhu EL on juba EJKP missioone lähetanud; nõuab, et ühenduse rahastatud julgeolekusektori reformi ning desarmeerimise, demobiliseerimise ja taasintegreerimisega seotud mis tahes tegevusi, mis on mõeldud toetama EJKP operatsioone konflikti- või konfliktijärgse stsenaariumi korral, võetaks niipea kui võimalik operatsioonide

ettevalmistavates etappides arvesse, eriti teabe kogumise etappides või kriisiohje kontseptsioonide / operatsioonide kontseptsioonide väljatöötamisel;

16. rõhutab, et julgeolekusektori reform võib olla tõhus vahend diplomaatia ja kaitse tugevdamiseks, vähendades samal ajal pikaajalisi julgeolekuohte, aidates ehitada üles stabiilseid, jõukaid ja rahumeelseid ühiskondi; julgeolekusektori reform peab hõlmama selliste institutsioonide ja keskse tähtsusega ministrikohtade taasloomist või reformimist, mille puhul säilitatakse ja teostatakse järelevalvet vastuvõtjariigi ja selle rahva ohutuse ja julgeoleku üle;
17. palub ELil konfliktijärgse julgeolekusektori reformi toetamisel hõlmata soolise võrdõiguslikkuse aspekti, pakkudes soolise võrdõiguslikkuse alast koolitust ning põhiseaduse, valimiste, politsei ja kohtualast kompetentsi;
18. on seisukohal, et endised võitlejate juhid peavad vägivallast täielikult loobuma, enne kui nad hõlmatakse võimu jagamist edendavate ametlike institutsiooniliste struktuuridega, tagades samas avalikkuse ja kõigi asjakohaste sidusrühmade aktiivse teavitamise ja kõigisse võimujagamiskorda puudutavatesse aruteludesse kaasamise;
19. rõhutab soolise võrdõiguslikkuse aspekti olulisust rahulepingute üle läbirääkimiste pidamisel ja nende rakendamisel, et edendada naiste õiguste põhiseaduslikku kaitset;
20. kutsub komisjoni ja nõukogu üles – arvestades asjaolu, et konfliktiolukordades hukkab suurem osa ohvreid käsi- ja kergereelvade läbi – võtma kiiresti järelmeetmeid seoses Euroopa Kohtu 20. mai 2008. aasta otsusega ühenduse pädevuse kohta võitluses käsi- ja kergereelvade leviku vastu, kiirendades ELi strateegia (käsi- ja kergereelvade ning nende laskemoona ebaseadusliku hankimise ja salakaubaveo vastu võitlemiseks) rakendamist ning kiirendades EÜ rahastamise kavandamist, eriti Euroopa Arengufondist ja stabiliseerimisvahendist, kusjuures rahalised vahendid kulutatakse kohapeal käsi- ja kergereelvadega seotud programmidele; nõuab, et mitmepoolsed ja piirkondlikud finantsasutused võtaksid vajaduse korral meetmeid, et kehtestada ülesehitus- ja rehabiliteerimisjõupingutuste raames konfliktijärgsetes piirkondades käsi- ja kergereelvadega seotud programmid, ning teeksid jõupingutusi valitsemisküsimuste konsolideerimiseks, et tugevdada õigusloomet ja parandada õiguskaitseorganite tegevussuutlikkust käsi- ja kergereelvade osas; kutsub nõukogu ja komisjoni üles jätkama rahvusvahelise õiguslikult siduva relvakaubanduslepingu loomist kõikides kahe- ja mitmepoolsetes vormides;
21. on seisukohal, et põgenike vabatahtlik kodumaale tagasipöördumine ja riigisisestl ümberasustatud isikute naasmine peab olema esmatähtis, samas tuleb neile isikutele tagada toimivad elatusvahendid, pakkudes neile eelkõige funktsioneerivat tervishoiu- ja haridusteenust (sh naistele suunatud kirjaoskuse kampaaniad) ning töökohti, ning et selle saavutamise vahenditeks on rühmadevaheline dialoog, rahuharidus, rahvusvaheline kaasatus, eelarvamuste vähendamine ja mitmekesisuse alane koolitus, endiste võitlejate kaasamine ühiskonda, territoriaalsete nõuete käsitlemise menetlused ja traumade tervendamine; eeldusel, et etniline ja usuline profiil on sobiv, tuleks riigi sees ümberasustatud isikuid paigutada üle kogu riigi ja asustada ümber nende algsetesse küladesse või linnadesse ning mitte koondada neid suurte rühmadena, mis võiks tuua

kaasa konflikti ja vägivalda;

22. rõhutab vajadust tagada, et naised saaksid ja jätkaksid konfliktide lõppedes haridust ja koolitust; arvab, et seetõttu tuleks samaaegselt riigi ülesehitamisega aktiivselt propageerida õpingute taaslustamist;
23. rõhutab tungivalt vajadust konsulteerida kohalike naisorganisatsioonide ja rahvusvaheliste rahu eest seisvate naiste võrgustikega ning neid toetada; soovib neile pakkuda poliitilist ja rahalist tuge, koolitust, abi suutlikkuse tõstmise osas ning tehnilist abi, sealhulgas rahuläbirääkimisteks ja konfliktide rahumeelseks lahendamiseks vajalikku abi;
24. on seisukohal, et liikmesriikidel on moraalne kohustus kaitsta konfliktipiirkondadest põgenenud pagulasi; on veendunud, et seda kohustust saab täita üksnes koormust liikmesriikide vahel jagades; on ka veendunud, et liikmesriigid peaksid aktiivselt abistama pagulasi, kes soovivad pärast vägivaldset konflikti oma päritoluriiki tagasi pöörduda;
25. kinnitab, et väga oluline on rakendada arenguriikide suhtes õiglast rändepoliitikat; märgib, et on võimalik muuta ränne arenguprotsessi positiivseks jõuks, eriti ELis elavate ümberasujate poolt saadavate rahaülekannete kaudu, piirates ajude äravoolu, hõlbustades tagasirännet ja ennetades inimkaubandust;
26. rõhutab, et tuleb võtta meetmeid perekondade taasühinemise ja relvakonfliktidest kahjustatud laste taasintegreerimise edendamiseks ning juurdepääsu tagamiseks haridusprogrammidele, kutseõppele ja psühholoogilisele abile, võttes arvesse tüdrukute konkreetseid vajadusi;
27. nõuab, et rakendatakse komisjoni ettepanekut endiste võitlejate desarmeerimiseks, demobiliseerimiseks ja taasintegreerimiseks, sh võitlejate taasintegreerimist kodanikuühiskonda toiduainete, telkide, tekkide ja tsiviilriietega varustamise ning arstiabi andmisega, endiste sõdurite transportimist oma päritolukogukonda või valikuliselt kohta, poliitiliste ametnike ja sõjaväeohvitseride pensionile ja errumineku programmide, endiste sõdurite ümbermajutamise ja palkade toetuskavade toetamist, ning kodanikuhariduse kursusi endistele sõduritele ja psühholoogilise taastumise programme endistele võitlejatele koos lisaressursside eraldamisega tööhõivekavadele ja töökohtade loomise programmidele;
28. rõhutab, et desarmeerimis-, demobiliseerimis- ja taasintegreerimisprogrammides peaksid endiste naisvõitlejate kohta olema kehtestatud erieeskirjad;
29. rõhutab, et võitlus lapssõdurite nähtuse ning tütarlaste sõjaväkke värbamise ja seksuaalse väärkohtlemise vastu seondub pingutustega rahu tagamise etapis ja konfliktijärgselt taas üles ehitatavates riikides elavate naiste igapäevaelu parandamise eest;
30. on seisukohal, et desarmeerimise, demobiliseerimise ja taasintegreerimise eesmärk peaks olema ka sotsiaalne ja majanduslik areng ning et tuleks näha ette esmavajaduste rahuldamiseks mõeldud finantsabi programmid;

31. usub, et pikaajalise stabiilsuse tagamiseks on hädavajalik kohalik vastutus rahutagamisprotsessi eest;
32. on seisukohal, et rahvusvahelised rahastajad peaksid stabiilsuse ja demokraatia saavutamiseks arvestama ülesehituse poliitikat kavandades piirkondlike ja kohalike oludega, lähtudes konfliktijärgsetes ühiskondades majandusarengu edendamisel saadud kogemustest;
33. rõhutab, et asjakohases lepitustrateegias tuleb arvesse võtta naiste rolli rahu kindlustamisel; rõhutab, et lepitusprogrammid peavad kajastama relvakonfliktides kannatada saanud laste erivajadusi;
34. on veendunud, et riigi õiguspärasust on võimalik üles ehitada vaid hea ja tõhusa valitsemise kaudu; rõhutab, et institutsioonid, valimisprotsessid, valijate registreerimine ja valijate registrid, valijate identifitseerimine ja korruptsioonivastased mehhanismid peavad olema võimalikult läbipaistvad ja aruandekohustuslikud, kuna need on nii õigusriigi põhimõtete, inimõiguste, demokraatlike institutsioonide ja elanikkonna väärikuse kaitsmise kui ka majandusarengu, investeringute ja kaubanduse eeldused;
35. on seisukohal, et sellised tegurid nagu õigusriik, kindel raha, vaba turg, tõhus ja pädev avalik teenistus, sõltumatu kohtunikkond, korruptsioonivabad seadusandlikud ja täidesaatvad harud, on vahendid, mille kaudu üksikisikud ja kogukonnad võivad oma töökuse ja algatusvõime abil kasvatada oma rahva jõukust;
36. nõuab tervikteenust pakkuvate investeringute nõukogude loomist, et edendada prioriteetseid sektoreid, kuhu võib meelitada välisriikide otseinvesteeringuid, luues liberaalsete investeerimisseadustike ja maksuvabade tööstuspiirkondade väljaarendamise toetamisega töökohti väljapool tavapäraseid põllumajandussektoreid;
37. kutsub komisjoni üles looma dereguleerimise üksust, kes saaks anda konfliktist väljuvatele riikidele nõu, kuidas ehitada oma majanduse infrastruktuuri, et kaotada bürokraatlik kontroll, mis peatab või lükkab edasi väikeettevõtete loomise, pangaarvete avamise ning maa ja äriühingute registreerimise; riskikapitali pidurdamist, mida kasutatakse võimaluse korral, ja maksusoodustusi ettevõtete loomiseks tuleks kohaldada eelkõige eelarvetoetusprogrammide kaudu;
38. peab oluliseks kaasata konfliktijärgsetes ühiskondades naisi majandustegevusse, et toetada nende sotsiaalmajandusliku mõjuvõimu ja ettevõtjana tegutsemise võime suurendamist, ning rõhutab mikrokrediidi positiivset rolli;
39. on kindlalt veendunud, et kohalikku vastutust ELi arengukoostöö eest on võimalik tugevdada riikide parlamentide kaasamise teel, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja partnerriikide parlamentide vahelise vastastikuse koostoime ja suutlikkuse tõstmise kaudu; sealhulgas info- ja sidetehnoloogia toetussüsteemid, tehnoloogiline võimekus valijanimikirjade loomiseks kaasaegsel tasemel, ID-kaartide esitamine, kui sünnitunnistused ja teised kodakondsust toetavad dokumendid ei ole kättesaadaval;
40. rõhutab vajadust aidata kohalikke ametiasutusi vajaliku koolituse ja kogemuste vahetamisega; tuletab sellega seoses meelde Euroopa Parlamendi kindlat pühendumust

parlamentaarset demokraatia põhimõtetele ja tavadele;

41. rõhutab, et konfliktijärgses riigis valimiste korraldamisel tuleks naisi toetada eriprogrammide kaudu ning kõikidel tasanditel kvootide kehtestamisega;
42. rõhutab, kui oluline on läbipaistvuse ja aruandluskohustuse sõltumatu järelevalve vahendite kasutamisel, mis võivad mängida konfliktijärgses olukorras olulist rolli, kui need riigi ülesehitamisse taainvesteerida; rõhutab samuti, kui oluline on võidelda piisavate korrupsioonivastaste mehhanismide abil ja kodanikuühiskonna valvsa toetusega kõikide raiskamise, pettuse ja korrupsiooni vormide vastu;
43. rõhutab vajadust arendada ÜRO korrupsioonivastase konventsiooni rakendamist vältimaks, et ebaseaduslike rahastamisallikate abil soodustatakse konflikte ja ohustatakse konfliktijärgsete olukordade stabiliseerimist, kuna korrupsioon muudab institutsioonid ebatõhusateks, suurendab sotsiaalset marginaliseerumist, moonutab otsuste tegemist ja häirib põhiteenuste osutamist;
44. rõhutab, et kohalike kogukondade, perekondade, kodanikuühiskonna organisatsioonide, sh naisorganisatsioonide, mikrokrediidiorganisatsioonide ja kohalike võrgustike toetamine on eduka arengupoliitika eeltingimuseks; kutsub seepärast komisjoni ja liikmesriike üles toetama poliitiliselt ja rahaliselt kohalikke rahu- ja inimõiguste aktiviste, kaasa arvatud kriisiaegadel ning eriti ELi stabiilsusvahendi ja selle kriisidele reageerimise komponendi kaudu;
45. rõhutab, et konfliktijärgsetes olukordades tuleb maa omandiõiguste registreerimine ja maaomandi seadustamine viia läbi kooskõlas rahvusvaheliste inimõigustealaste õigusaktidega, et valitsused, eraettevõtted või valitsev eliit ei võtaks maad ebaseaduslikult oma valdusse – sageli kõige vaesemate ja haavatavamate, sh tagasipöördujate ja riigisisest ümberasustatud isikute arvelt; rõhutab lisaks, et tuleb teha jõupingutusi kohtute tugevdamiseks, et nad saaksid paremini jõustada omandi- ja äriõigust, eelkõige riikides, kus naistel on madalam õiguslik seisund või neil puudub omandiõigus;
46. kinnitab oma eesmärgi kaitsta naiste ja laste õigusi konfliktijärgsetes olukordades lõppeesmärgiga võtta vajalikke meetmeid naistele suuremate õiguste andmiseks, mis on püsiva rahu ja stabiilsuse saavutamise vältimatu eeltingimus;
47. märgib, et paljudel arenguriikidel on arenguks vajalikud põhilised loodusvarad olemas, kuid loodusressursside, nt nafta, vee, puidu ja teemantide vilets haldamine ja nendega seotud korrupsioonijuhtumid võivad paisata riigid tagasi konfliktide küüsi; taunib arvukate (kohalike, piirkondlike, rahvusvaheliste ja riikidevaheliste) osalejate seotust nende ressursside seadusevastase omastamise ja ärakasutamisega; nõuab tungival, et liikmesriigid edendaksid ja toetaksid loodusvarade head haldamist ning võtaksid meetmeid loodusvarade ärakasutamise ja salakaubanduse vastu, eriti kui see soodustab relvastatud konflikti puhkemist, eskaleerumist või jätkumist;
48. tunnustab Kimberley protsessi, mäetööstuse läbipaistvuse algatuse (EITI) ning metsaõigusnormide täitmise järelevalvet, metsahaldust ja puidukaubandust käsitleva tegevuskava (FLEGT) edusamme ning nõuab nende tugevdamist ja tõhusamat

rakendamist;

49. kordab 14. märtsil 2008. aastal ELi kõrge esindaja ja Euroopa Komisjoni poolt Euroopa Ülemkogule esitatud dokumendi „Kliimamuutused ja rahvusvaheline julgeolek”¹ järeldusi, milles hoiatatakse, et kliimamuutused ähvardavad panna ülemäärase pinge alla riigid ja piirkonnad, mis on juba niigi nõrgad ja konfliktialtid, luues uusi sisserände voogusid ja suurendades ELi julgeolekuriske; nõuab tungivalt, et komisjon võtaks kliimamuutust käsitlevaid seisukohti arvesse rahu tagamisega seotud jõupingutustes;
50. on seisukohal, et konflikti ohvrite jaoks on õigluse võidulepääs väga oluline ja et riiklikud kohtud võivad sobida rahvusvahelistest sõjakuritegude tribunalidest paremini riiklike kohtuprotsesside läbiviimise ja kuritegude toimepanijate karistamise tagamiseks; teeb sellega seoses ettepaneku, et konfliktijärgsetes olukordades uuritaks võimalust viia läbi varasemate, konflikti ajal toime pandud inimõiguste rikkumiste kaardistamine;
51. nõuab kohtusüsteemide tugevdamist kohtunike ja peaprokuröride koolitamise, kohtureformi käsitlevate konverentside, sõltumatute kohtunike ametissenimetamise süsteemide, kohtute töötajate nõuetekohase tasustamise, kohtute seadmetega varustamise, parema kohtute haldamise, arvepidamise, eelarve- ja personalijuhtimise ning kohtuasjade jälgimiseks kaasaegse tehnoloogia, sh arvutite, soetamise abil;
52. nõuab õigusabi haavatavatele inimrühmadele, etnilistele vähemustele, maata talupoegadele ja teistele tõrjutud rühmadele, ning õigusalast koolitust, et parandada kohtusüsteemile juurdepääsu, mida pakuvad kogemustega VVOd;
53. peab oluliseks lõpetada soopõhiste vägivallakuritegude karistamatus ning samuti seda, et võimaluse korral ei kohaldataks nende kuritegude suhtes amnestiat, ning et kõigile seksuaalse vägivalda ohvritele, eeskätt naistele ja tütarlastele, tagataks võrdne õiguskaitse ja võrdne juurdepääs kohtusüsteemile; võttes arvesse ebasoodsat olukorda, milles on naised ja lapsed paljudes ühiskondades õiguskaitsele juurdepääsul, tuleks vajaduse korral kasutada erikorda;
54. rõhutab, et seksuaalse vägivalda all kannatanud naistele tuleb tagada täielik juurdepääs seksuaal- ja reproduktiivtervise teenustele ning sensibiliseerimisprogrammidele, mis toetavad neid naisi häbist ülesaamisel;
55. tervitab ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni nr 1820 vastuvõtmist, eelkõige selle tunnistamist, et seksuaalvägivald kujutab endast ohtu rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule;
56. rõhutab, kui oluline on võtta arvesse laste ja eriti tüdrukute erivajadusi konfliktijärgses olukorras, eelkõige seoses haridusega;
57. kiidab heaks ELi ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu (RKK) koostöö; rõhutab, et ELi toetus on RKK mandaadi täideviimiseks oluline; on veendunud, et RKK süsteemi funktsioneerimise parandamiseks, selle ühtsemaks ja järjepidevamaks muutmiseks on vaja, et kõik riigid allkirjastaksid ja ratifitseeriks nii kiiresti kui võimalik Rooma

---

¹ S113/08

statuudi; nõuab ELi ja Aafrika Liidu liikmesriikidelt kõigi RKK välja antud vahistamismääruste rakendamise tegelemist viivitamata ja järjekindlalt kõigis konfliktisituatsioonides;

58. nõuab, et liikmesriigid jätkaksid muu hulgas rahvusvaheliselt asutatud kohtute töö toetamisega karistamatuse vastast võitlust, mis on tõhusaim vahend tulevaste inimõiguste rikkumiste vältimiseks;
59. rõhutab, et püsiv rahu sõltub mitmel viisil ühiskonna kaasatusest ja osalemisest rahuprotsessis – protsessis, mille muudab legitiimseks ja edukaks vaid naiste võrdne kaasatus nende tähtsa ühiskondliku funktsiooni tõttu, nende otsustava rolli tõttu toiduainete tootmisel ja perekonna eest hoolitsemisel eriti arengumaades; arvestades, et 80% põgenikest on naised ja lapsed, nõuab, et toetataks eriti naisi ja tunnistataks nende rolli suurt tähtsust rahu ja stabiilsuse edendamisel, ning rõhutab, et rahuprotsessile on ülioluline rahvusvahelise üldsuse roll kohalikke, riiklikke ja rahvusvahelisi algatusi ühendavate kodanikuühiskonna võrgustike toetamisel;
60. nõuab ulatuslike vägivaldpuhangute ennetamiseks alaliste rahukomisjonide loomist, kuhu kuuluvad kõikide vaidlevate osapoolte mõjukad liikmed;
61. on veendunud, et asjaomaseid kodanikuühiskonna organisatsioone saab kasutada konfliktis olevate rühmituste vahelise dialoogi hõlbustajatena, kui samaaegselt pakkuda mittevägivaldsete konfliktide lahendamise alast koolitust ja rahuharidust; toetab võimaluste loomist dialoogideks rahvusvaheliste konverentside, vaidluste osapoolte vaheliste ümarlauaarutelude, väikeste rühmade rohujuure tasandil kohtumiste ja vahendamisalase koolituse korraldamise kaudu VVOdele ja kogukonna vanematele ning traditsiooniliste institutsioonide juhtidele;
62. kutsub liikmesriike üles arendusprojektide teostamisel määrama endi hulgast esmalt juhtiva partneri, et ühtlustada aruandlusmehhanisme (isegi kui projekti rahalised vahendid tulevad teisest liikmesriigist), et saavutada doonoritevaheline koordineerimine ja sidusus, sh raamatupidamisstandardite kehtestamine avalikustamiskohustuse jaoks seoses riikide parlamentide, kohalike asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega;
63. peab vajalikuks soodustada naiste suuremat osalemist ja esindatust meedias ja kõigil avalikel foorumitel, kus nad saavad oma seisukohti väljendada;
64. tuletab meelde, et sünni registreerimine on põhiline inim- ja kodanikuõigus; rõhutab, et sünni registreerimise tähtsus on ülisuur eelkõige relvakonflikti ajal ja konfliktijärgselt, sest see aitab kaitsta lapsi nende õiguste rikkumise eest; registreerimist tuleb pidada arengupoliitika võtmeküsimuseks;
65. rõhutab konfliktitundliku lähenemisviisi vajadust kogu arenguprogrammide kavandamise, rakendamise, jälgimise ja hindamise tsükli jooksul, et viia nende positiivne mõju konflikti dünaamikale maksimumini ja negatiivne mõju miinimumini; rõhutab, kui oluline on viia süstemaatiliselt läbi konfliktialüüsi ja mõista konfliktide tõukejõude; on seisukohal, et võrdlusaluste kasutamine on kasulikuks töövahendiks arengukoostöö mõju hindamisel;
66. nõuab, et konfliktipiirkonna naaberriigid koos rahvusvahelise üldsusega oleksid aktiivselt

- kaasatud konfliktijärgse arengu ja ülesehituse kavasse;
67. kutsub nõukogu ja komisjoni üles lähtuma konkreetse riigi probleeme lahendades piirkondlikust lähenemisviisist;
  68. kavatseb jätkata aktiivset osalemist töös, mille komisjon on korraldanud oma eespool nimetatud ELi meetmeid ebakindlates olukordades käsitleva teatise järelmeetmena; juhib nõukogu ja komisjoni tähelepanu asjaolule, et kõnealune liiga aeglane töö peaks nüüd kiiremas korras viima konkreetsete meetmete rakendamiseni koha peal niisugustes olulistest valdkondades, nagu tervishoid ja haridus, ning kutsub komisjoni üles teavitama Euroopa Parlamenti üksikasjalikult edasistest meetmetest seoses juhtumiuuringu riikide järeldustega ja eelkõige seoses sellega, mis puudutab kõnealuste tulemuste kasutamist järgnevate meetmete määratlemisel ja kavandamisel;
  69. peab vajalikuks, et kõik EÜ delegatsioonid kolmandates riikides kaasaksid piisavate volituste, oskuste ja vahenditega soolise võrdõiguslikkuse eest vastutava isiku;
  70. rõhutab ebakindlate riikide elanike tungivat vajadust oma olukorra ja riigi positiivse arengu järele ning kutsub seega nõukogu ja komisjoni mitte jätma tähelepanuta koha peal võetavate meetmete läbipaistvust;
  71. toetab vägivaldsete konfliktide ennetamise ELi programmi ning julgeoleku- ja arengumeetmeid, mis on ette nähtud ELi 2009. aasta tegevuskavas, ning nõuab tungivalt, et komisjon seaks esikohale rahu tagamisega seotud meetmete rakendamise;
  72. rõhutab, kui tähtis on tõsta erijuhendamise abil ELi töötajate võimet rakendada konfliktitundlikku kavandamist, eelkõige töötades asjaga seotud personalile välja lühikese ja spetsiaalselt neile mõeldud juhise konfliktitundlikkuse teemal, mis põhineb rahu ja konfliktide mõjuhindamissüsteemidel ja konfliktitundlikkust puudutaval vahendite paketil;
  73. on seisukohal, et selleks, et tegeleda tõhusalt konfliktijärgse üleminekuaja probleemiga, peavad sekkumised olema õigeaegsed, paindlikud ja ennustatavad;
  74. rõhutab, et kõikidel ELi missioonidel (sealhulgas vahendus- ja läbirääkimisrühmad, politsei ja rahutagamisjõud) peaksid olema soolise võrdõiguslikkuse nõunikud, soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise koolitus ning vähemalt 40% naisi kõikidel tasanditel, sh kõrgematel tasanditel;
  75. kutsub komisjoni üles teostama uuringut soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kohta ELi välismissioonidel;
  76. juhib tähelepanu vajadusele süvalaiendada soolist aspekti rahu-uuringutes, konfliktiennetamisel ja -lahendamisel, rahutagamisoperatsioonidel, konfliktijärgsel rehabiliteerimisel ja taastamistöodel, finantsinstrumentide puhul, riigi/piirkonna strateegiadokumentides ja välissekkumise kavandamisel;
  77. toetab ELi eriesindajate ametit kui ELi peamist vahendit, millega aidatakse vahendada poliitiliste lahenduste leidmist ja edendada püsivat poliitilist stabiilsust konfliktijärgsetes

ühiskondades;

78. ergutab ELi arendama parimaid tavasid sellistes küsimustes, mis eeldavad poliitiliste, sõjaliste, humanitaar- ja arenguringkondade vahelist ulatuslikku koostööd konfliktiennetamise, vahenduse, rahu tagamise, inimõiguste austamise, õigusriigi, humanitaarabi ja pikaajalise ülesehituse ning arengu valdkonnas;
79. nõuab ELi tegevuskava väljatöötamist ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni nr 1325 rakendamise kohta ning palub, et komisjon nõuaks tungivalt partnerriikidelt ja ELi liikmesriikidelt riiklike tegevuskavade väljatöötamist; soovib vaadata läbi ELi inimõiguste kaitse ja EJKP missioonide alased suunised, et tagada täielik vastavus ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega nr 1325 ja 1820;
80. rõhutab, et komisjonil on kohustus toetada partnerriikide jõupingutusi demokraatliku siseriikliku aruandlussuutlikkuse (parlamentaarne kontroll ja auditi alane suutlikkus) väljaarendamiseks, kui ühenduse abi antakse eelarvetoetuse kaudu; nõuab tungivalt, et komisjon täidaks oma kohustust jõulisemalt ja järjekindlamalt; rõhutab, et volitatud parlamentaarse kontrolli üksused ja auditeerimisasutused kujutavad endast peamist tegurit ELi eelarvetoetuse jätkusuutliku mõju saavutamisel; nõuab kodanikuühiskonna jälgimis- ja järelevalvemehhanismide arendamist, et võimaldada neil jälgida ELi eelarvetoetuse kasutamist ja mõju;
81. kutsub investeerimispanku, sealhulgas Euroopa Investeerimispanka üles tagama, et nende laenud ja investeringud konfliktijärgses olukorras olevatesse riikidesse, eriti ressursirikastesse riikidesse, oleksid kooskõlas inimõiguste ja keskkonnanõuetega ega suurendaks pingeid;
82. kiidab hiljuti loodud ÜRO rahutagamiskomisjoni tööd; juhib tähelepanu vajadusele teha abiga seotud küsimustes koostööd rahvusvaheliste partneritega, eelkõige ÜROga; nõuab, et liikmesriigid tagaksid, et ÜRO süsteem saaks nõuetekohaselt vahendeid ja vastutaks toetuse eest, mida see annab riigisisestele protsessidele, kaasates ÜRO rahutagamiskomisjoni ja teisi ÜRO organeid;
83. rõhutab, et arenguabi on ebakindlates riikides väga tähtis rahutagamise ja konfliktiennetuse osa, kuid konfliktide vältimiseks mõeldud arenguabi ei tohi sisaldada mitte mingeid sõjalisi vahendeid ega koostisosi;
84. soovib jõustada tegevusjuhendi ÜRO töötajatele, kes teenivad konfliktijärgsetes piirkondades, ja nõuab rahuvalvajate või VVODE töötajate poolt toime pandud seksuaalse vägivalla suhtes nulltolerantsi.
85. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide ja kandidaatriikide valitsustele ja parlamentidele, ÜRO peasekretärile, ÜRO rahutagamiskomisjonile, Aafrika Liidu komisjonile, Aafrika Liidu täitevnõukogule, üleaafrikalisele parlamendile ja AKV–ELi parlamentaarsele ühisassambleele.

SELETUSKIRI

SISSEJUHATUS

See on aasta üks olulisemaid raporteid. Raport tuleneb nõuetest, mis tõid kaasa ÜRO rahutagamiskomisjoni asutamise 2005. aasta maailma tippkohtumisel, ja selles on esmatähtsal kohal järgmise asjaolu tunnistamine: pool kõikidest riikidest, kes konfliktidest välja tulevad, satuvad viie aasta jooksul konflikti tagasi. Praegu on kogu maailmas käimas 42 tsiviilkonflikti.

Riigi ülesehitamise eesliinil on kaks peamist osalejat. Esimene ja tähtsaim on ebakindlas olukorras olev riik ise. Ilma tugeva tahteta, mis on pühendatud konfliktist väljumisele ja püsivale rahule ümberorienteerumisele, on tagasi konflikti sattumine peaaegu vältimatu. Teine peategelane on rahvusvaheline üldsus, kelle roll on toetada ja kasvatada taastuvaid riike oma finantskohustuste ja oma liikmete teadmistepagasi abil ning õppides vahetust kogemusest, mis ühe riigi ülesehitamisel toimib ja mis mitte.

Marshalli plaan on suurepärase näide sellest, kuidas üks riik – USA – julgustas kogu Lääne-Euroopat sõjast keelduma ja võtma omaks püsiva rahu.

Soovitud rahuni viivast teest on kerge kõrvale kalduda, kuid raskem on seda praktikas järgida. Teoreetiliselt viib tee sõjast rahuni ja sealt ülesehitamiseni ja eduni. Selle mudeli jaoks õige tegevuskord on käesoleva raporti teema, mis keskendub eriti ülesehitusele kui peamisele riigi ülesehitamise arengueesmärgile.

RAHU TAGAMISE ARENGUPERSPEKTIIVID KONFLIKTIJÄRGSETES OLUKORDADES

Kohesed prioriteedid:

- kaitsta ruumi, milles tegutseda
- tagada juurdepääs värskete veele ja teostada järelevalvet surnute täieliku kõrvaldamise ja võimaluse korral vastavalt kohalikele tavadele matmise üle
- tagada juurdepääs toidule, küttele (olenevalt ilmast), elektrile ja sanitaarteenustele ning hädavajalikele ravimitele
- tõhusate korrakaitsjate (politsei) nähtav kohalolek, et hoida ülal sarnasust seaduslikkusele ja vältida rüüstamisi; rajada kohaliku luureteenistuse informaatorite võrgustik
- motiveerida kohalikke juhte võimu jagama ja osutama teenuseid (tervishoid ja haridus) kohalike omavalitsuste kaudu

Edasised prioriteedid:

Alljärgnev tuleks paralleelselt ellu viia ja see kujutab endast olulisi komponente kestva rahu ehitamisel. On äärmiselt oluline, et elluviimise täpne järjekord varieeruks vastavalt konkreetse olukorraga seotud vajadustele ja seda tuleb vastavalt kohaldada.

1. Desarmeerimine, demobiliseerimine ja taasintegreerimine

Nagu juba nimetatud, satuvad pool kõikidest riikidest, kes konfliktidest välja tulevad, viie aasta jooksul konflikti tagasi. „Ruumi julgeoleku kindlustamine” on seega põhiline eeltingimus kõigele, mis järgneb – majanduslik areng, investeeringud ja kaubandus ning ka elanikkonna vabaduste ja väärikuse kaitsmine.

2. Võimu jagamine (sõjapealikel poliitilistele liidritele)

Võitlejate juhte peab veenma, et nad loobuksid vägivallast ja alustaksid võimu jagamist institutsiooniliste struktuuride kaudu.

Samaaegselt tuleb sellesse võimu jagamise suhtesse kaasata aktiivne ja teadlik kodanikkond. Kõik etapid peavad olema läbipaistvad. Vajalik ei ole mitte ainult konsulteerimine kõikide osapooltega, vaid on vaja ka, et kõikide osapooltega konsulteerimist nähtaks.

3. Õigusriik

Osaliselt on põhjuseks, miks nii palju ebakindlas olukorras olevaid riike pöörduvad tagasi konflikti, see, et stabiilse ühiskonna tugistruktuur – tema institutsioonid – ei ole piisavalt tugevad, et piirata ahvatlusi pöörduda tagasi sündmuste suuna mõjutamise kohesemate meetodite juurde. Vahel võivad institutsioonid tegelikult isegi stabiilsusele vastu töötada. Institutsioonide arendamise põhiolemus on õigusriigi säilitamine.

Lisaks sellele tuleb selles etapis õigusnorme suunata nii, et tagada kindel kese. Institutsioonid peavad tegutsema kui kesktõmbejõud ja mitte kui kesktõukejõud (nad peavad sundima vastasjõud koostööd tegema, mitte tegutsema nii, et kurnatud peamisi konfliktipooli üksteisest veel kaugemale tõugata).

Riigi ülesehitamine sisaldab institutsioonide ülesehitamist, hõlmates riikide parlamente, demokrateerimis- ja valimisprotsesse, korrupsioonivastast tegevust, läbipaistvust ja aruandekohustust. Hädavajalik vahend selleks on kohalik vastutus protsessi eest.

4. Majandus

Vägivaldsed konfliktid peletavad eemale välisinvestoreid ja võivad vähendada riigi kasvumäära keskmiselt 2 % võrra. Sellise keskkonna loomine, mis stimuleerib erasektori majanduslikku algatust, on tugev vahend arengumaade elanike majandusliku olukorra parandamiseks. Erasektori algatus on selle jaoks edasiviiv jõud ja seega on vaja keskenduda üksikisikutele õiguste andmisele, et võimaldada neil oma võimeid täielikult realiseerida, eelkõige tuues ümberasustatud inimesed majandusse.

Usaldusväärse majanduse tingimuseks, nagu möönis Lääne-Saksamaa 1960date aastate liidukantsler Ludwig Erhard, on majanduslik jõukus, mis on saavutatud konkurentsi, madalate maksude, minimaalse reguleerimise ja stabiilse valuuta abil.

Peruu majandusteadlane Hernando De Soto hinnangu kohaselt on arengumaades koguni 9 triljonit kinnisvaraühikut omanduses ilma registreeritud omandiõigusega. Seni kuni neid jätkuvalt mitteametlikult omanduses peetakse, ei saa näiteks hüpoteeklaene realiseerida.

Omandiõiguste kaitsmine on arengu jaoks hädavajalik. Arengupoliitika prioriteet peaks seepärast olema kinnistusregistrite loomine ja täiustamine, maa ja intellektuaalomandi kaardistamiseks ja registreerimiseks ning kohtutele omandiõiguse alaste õigusaktide täitmise tagamiseks vahendite andmine. Turg ei saa toimida, kui puudub tõhus õigussüsteem, milles omandiõigusi ja lepingulisi kohustusi saab kindlaks teha ja jõustada mõistliku

prognoositavuse ja kiirusega.

Intellektuaalomandi kaitse poliitika kaitseb ja soodustab loovust ja ettevõtlikkust.

5. Tsiiviilpolitsei (sealhulgas julgeolek ja luure)

Arengu soodustamiseks tingimuste loomise jaoks on oluline läbipaistev, aruandekohustuslik ja professionaalne julgeolekusektor. Liiga tihti ei suuda julgeolekujõud arengumaades ja eelkõige riikides, mis on konfliktijärgses olukorras, kodanikke kaitsta. Kui julgeolekusektor on olnud represseerimise vahendiks, on äärmiselt oluline, et julgeolekusektori reformimine hõlmaks kohalikke kogukondi, hoides nõnda ära vajaduse julgeolek ise käsile võtta. On vaja, et üleminek sõjaliselt julgeolekult tsiiviiljulgeolekule toimuks niipea kui võimalik.

Kõikide inimeste ohutuse, julgeoleku ja õiguskaitse kättesaadavuse tagamine on seepärast üks prioriteete vaesuse vähendamisel ja rahu tagamisel. Kohaliku tsiiviilpolitsei kasutuselevõtt peab asendama olemasoleva rahvusvahelise korra kaitse, mis algselt kasutusele võeti.

6. Demineerimine ning väike- ja kergrelvade kõrvaldamine

Demineerimine ning väike- ja kergrelvade levik soodustab konflikte ja kuritegevust. Iga katse turvalisust parandada, et võimaldada arengu kiirendamist, peab seepärast edendama meetmeid relvade vastutustundetu üleandmise ja väikerelvade levikuga tegelemiseks ühiskondades.

7. Kodanikuühiskond

Me peame edendama demokraatia, vaba meedia ja täpsele teabele juurdepääsu põhimõtteid. Ühinemisvabadus ja sõnavabadus on üks kodanikuühiskonna säilitamise tugevuse osa.

Peamine lähenemisviis, mida tuleb rahutagamisasemes tegevuses järgida, peab põhinema järgmiste põhiväärtuste austamisel: inimväärikus, vabadus, demokraatia, inimõigused, õigusriigi põhimõtted, õiglus ja võrdsus, valitsuse aruandekohustus elanikkonna ees. Kohalike abisaajate seisukoht peab olema kesksel kohal rahu tagamise ja riigi ülesehitamisega seotud jõupingutustes.

8. Leppimine ja andeksandmine

See üleminekuaja õiguse sammas hõlmab erinevate elanikkonnakihtide lepitamist, endiste võitlejate, ümberasustatud inimeste taasintegreerimist, vastuolus olevate rühmade vahelist dialoogi (traumade ravimine, rahu valdkonna koolitus), tõe- ja lepituskomiteede asutamist ja vägivaldatute vaidluste lahendamise süsteemide tugevdamist.

9. Sõjakuriteod

Genotsiidi tuleb karistada ja peab olema näha, et seda karistatakse. Vajaduse korral tuleb ametisse määrata sõjakuritegude kohtud. On parem, kui suuremad kuriteo täideviijad mõistavad süüdi siseriiklikud kohtud, mitte rahvusvahelised kohtud.

10. Aastatuhande arengueesmärgid ja elanikkonna juurdepääs põhiteenustele

Tervishoid on arengu eeltingimus samamoodi, nagu seda on juurdepääs joogiveele ja sanitaarteenustele. Toiduohutus peab samuti olema üks prioriteetidest. Üks olulisemaid tegureid vaesuse leevendamiseks on ka haridus.

Enamik suurima imikute ja laste suremuse määraga riike on viimastel aastatel konflikte läbi elanud. Ebaturvaline keskkond loob aluse ka organiseeritud kuritegevuseks. Arengumaade tootmisvõimsus, mis põhineb tervel ja haritud tööjõul, tuleb esmatähtsale kohale seada, kuna see on hädavajalik element vaesuse väljajuurimise saavutamiseks.

11. Sooline võrdõiguslikkus

Naised on rahu tagamisel ja riigi ülesehitusprotsessis olulised osalised. Võrdsusel põhineva ühiskonna rajamise jõupingutused saavad olla jätkusuutlikud vaid juhul, kui naistele tagatakse täielik osalemine rahuläbirääkimistel, poliitilisel arenil, majanduselus ja tsiviilühiskonnas tervikuna.

12. Võrdne juurdepääs jätkusuutlikele ressurssidele

Säästev ja keskkonnasõbralik loodusressursside kasutamine ja nendele võrdne juurdepääs on vajalikud selleks, et tagada säästev areng, sealhulgas kliimamuutustega ja bioloogilise mitmekesisuse kadumisega tegelemine. Somaalia on hea näide sellest, mis võib juhtuda, kui kõnealust kriteeriumi täidetakse ebapiisavalt.

13. Konfliktidega seotud asjaolude arvesse võtmine

Abi ei pruugi positiivset rolli mängida, kui arenguabi andjad ei tunnista konfliktiküsimusi või väldivad nendega tegelemist. Abi andmine, pööramata tähelepanu mõjule, mida käimasolevad konfliktid avaldavad arengule ja inimeste turvalisusele, või abi andmine riikide kaudu, kus tõrjutakse teatavaid etnilisi rühmi, võib samuti suurendada konfliktide algamise või jätkumise riski. Konfliktide hindamist tuleks tingimata läbi viia, et anda teavet programmidega seotud otsuste tegemiseks.

Konfliktidega seotud asjaolude arvesse võtmine hõlmab ka otsuseid selle kohta, kas anda eelarvetoetust konkreetsele riigile või sektorile, kas anda suurema osa abist riigi kaudu, kuidas keskse tähtsusega haridus-, tervishoiu- ja teised arenguprogrammid tagavad positiivne mõju konflikti algpõhjusele jne. Hindamistel tuleks toetuda olemasolevale kogemusele, mis on seotud varasemate konfliktide hindamiste ja teiste sotsiaalsete analüüsidega – eelkõige nendega, mis keskenduvad ebavõrdsusele ja sotsiaalsele tõrjutusele. Tuleb teha jõupingutusi, et mõista ja selgitada, kuidas kavandatud abi osutamise suhted ja arenguprogrammid on seotud konflikti algpõhjuste ja ka vaesuse algpõhjustega.

14. Rahvusvaheliste institutsioonide roll (rahvusvahelise üldsuse ühtsus ja järjekindlus)

ÜRO rahutagamiskomisjon loodi eesmärgiga parandada rahvusvahelist abi, et aidata konfliktist väljuvaid riike. Kõnealusele komisjonile tuleks anda poliitilist tuge ja piisavaid vahendeid tõhusaks toimimiseks ja oma eesmärkide saavutamiseks kohalikul tasandil.

Palju rahvusvahelisi osalejaid propageerib vajadust parema koordineerimise järele konfliktijärgsetes keskkondades, nagu Kongo Demokraatlik Vabariik, Sierra Leone ja Libeeria, kuid hoolimata mõningasest paranemisest edendab nende tegevus sageli sidususe puudumist ja konkurentsi. OECD arenguabikomitee viib läbi oma liikmete arenguabi tõhususe korrapäraseid läbivaatamisi. Selleks mõeldud kriteeriume tuleks laiendada, et nende tegevus konfliktijärgsetes olukordades läbi vaadata.

8.10.2008

NAISTE ÕIGUSTE JA SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE KOMISJONI ARVAMUS (*)

arengukomisjonile

rahu tagamise ja riigi ülesehituse arenguperspektiivide kohta konfliktijärgsetes olukordades
(2008/2097(INI))

Arvamuse koostaja (*): Luisa Morgantini

(*) Menetlus kaasatud komisjonide osalusel – kodukorra artikkel 47

ETTEPANEKUD

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon palub vastutaval arengukomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. tuletab meelde, et rahu pole mitte üksnes sõja puudumine ning et ilma õiglusest pole rahu, samuti seda, et sõjategevuse lõpp ei too tingimata kaasa meeste ja naiste turvalisust; tuletab lisaks meelde naiste olulist osa konfliktide ärahoidmisel ja lahendamisel ja rahu tagamisel ning rõhutab, kui tähtis on nende võrdväärne osalemine ja täielik kaasamine kõigisse pingutustesse rahu ja turvalisuse säilitamiseks ja tugevdamiseks;
2. nõuab Euroopa tegevuskava väljatöötamist ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni nr 1325 rakendamise kohta ning palub, et Euroopa Komisjon nõuaks partnerriikidelt ja ELi liikmesriikidelt riiklike tegevuskavade väljatöötamist; soovib vaadata läbi ELi inimõiguste kaitse alased suunised, et tagada täielik vastavus ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga nr 1325;
3. tervitab ÜRO JN resolutsiooni nr 1820 vastuvõtmist ning eriti selles toodud tunnistust, et seksuaalne vägivald kujutab ohtu rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule;
4. rõhutab, et kõikidel ELi missioonidel (sealhulgas vahendus- ja läbirääkimisrühmad, politsei ja rahutagamisjõud) peaksid olema soolise võrdõiguslikkuse nõunikud, soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise koolitus ning vähemalt 40 % naisi kõikidel tasanditel, sealhulgas kõrgematel tasanditel;

5. juhib tähelepanu vajadusele süvalaiendada soolist aspekti rahu-uuringutes, konfliktiennetamisel ja -lahendamisel, rahutagamisoperatsioonidel, konfliktijärgsel rehabiliteerimisel ja taastamistödel, finantsinstrumentide puhul, riigi/piirkonna strategiadokumentides ja välissekkumise kavandamisel;
6. kutsub komisjoni üles teostama uuringut soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kohta ELi välismissioonidel;
7. peab vajalikuks, et kõik EÜ delegatsioonid kolmandates riikides kaasaksid piisavate volituste, oskuste ja vahenditega soolise võrdõiguslikkuse eest vastutava isiku;
8. rõhutab tungivalt vajadust konsulteerida kohalike naisorganisatsioonide ja rahvusvaheliste rahu eest seisvate naiste võrgustikega ning neid toetada; soovib neile pakkuda poliitilist ja rahalist tuge, koolitust, abi suutlikkuse tõstmise osas ning tehnilist abi, sealhulgas rahuläbirääkimisteks ja konfliktide rahumeelseks lahendamiseks vajalikku abi;
9. rõhutab vajadust tagada, et naised saaksid ja jätkaksid konfliktide lõppedes haridust ja koolitust; arvab, et seetõttu tuleks samaaegselt riigi ülesehitamisega aktiivselt propageerida õpingute taasalustamist;
10. rõhutab soolise võrdõiguslikkuse aspekti hõlmamise olulisust rahulepingute üle läbirääkimiste pidamisel ja nende rakendamisel, et edendada naiste õiguste põhiseaduslikku kaitset;
11. peab oluliseks lõpetada soopõhiste vägivallakuritegude karistamatus ning samuti seda, et võimaluse korral ei kohaldataks nende kuritegude suhtes amnestiat, ning et kõigile seksuaalse vägivalla ohvritele, eeskätt naistele ja tütarlastele, tagataks võrdne õiguskaitses ja võrdne juurdepääs kohtusüsteemile;
12. rõhutab, et võitlus lapssõdurite nähtuse ning tütarlaste sõjaväkke värbamise ja seksuaalse väärkohtlemise vastu seondub pingutustega rahu tagamise etapis ja konfliktijärgselt taas üles ehitatavates riikides elavate naiste igapäevaelu parandamise eest;
13. rõhutab, et desarmeerimis-, demobiliseerimis- ja taasintegreerimisprogrammides peaksid endiste naisvõitlejate kohta olema kehtestatud erieeskirjad;
14. palub ELil konfliktijärgse julgeolekusektori ümberkorraldamise toetamisel hõlmata soolise võrdõiguslikkuse aspekti, pakkudes soolise võrdõiguslikkuse alast koolitust ning põhiseaduse, valimiste, politsei ja kohtu alaseid teadmisi;
15. rõhutab, et konfliktijärgses riigis valimiste korraldamisel tuleks naisi toetada eriprogrammide kaudu ning kõikidel tasanditel kvootide kehtestamisega;
16. peab oluliseks kaasata konfliktijärgsetes ühiskondades naisi majandustegevusse, et toetada nende sotsiaalmajandusliku mõjuvõimu ja ettevõtjana tegutsemise võime suurendamist, ning rõhutab mikrorediidi positiivset rolli;
17. rõhutab, et seksuaalse vägivalla all kannatanud naistele tuleb tagada täielik juurdepääs seksuaal- ja reproduktiivtervise teenustele ning sensibiliseerimisprogrammidele, mis

toetavad neid naisi häbist ülesaamisel;

18. soovitab konfliktijärgsetel aladel teenivate ÜRO töötajate käitumisjuhendi kehtestamist ning nõuab rahuvalvajate ja VVO töötajate sooritatud seksuaalkuritegude osas nulltolerantsi;
19. peab vajalikuks võtta pagulaste ja riigisisest ümberasustatud isikute heaks võetavate meetmete puhul, sealhulgas pagulaslaagri kavandamisel, arvesse soolise võrdõiguslikkuse mõõdet;
20. peab vajalikuks soodustada naiste suuremat osalemist ja esindatust meedias ja kõigil avalikel foorumitel, kus nad saavad oma seisukohti väljendada.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	7.10.2008
Lõpphääletuse tulemused	+: 22 -: 0 0: 5
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Edit Bauer, Emine Bozkurt, Ilda Figueiredo, Věra Flasarová, Claire Gibault, Lissy Gröner, Zita Gurmai, Esther Herranz García, Anneli Jäätteenmäki, Lívia Járóka, Piia-Noora Kauppi, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Roselyne Lefrançois, Siiri Oviir, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Zita Pleštinská, Christa Prets, Teresa Riera Madurell, Raül Romeva i Rueda, Eva-Britt Svensson, Britta Thomsen, Anne Van Lancker, Anna Záborská
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Mary Honeyball, Marusya Ivanova Lyubcheva, Maria Petre, Petya Stavreva

13.10.2008

VÄLISKOMISJONI ARVAMUS

arengukomisjonile

rahu tagamise ja riigi ülesehituse väljavaadete kohta konfliktijärgsetes olukordades
(2008/2097(INI))

Arvamuse koostaja: Willy Meyer Pleite

ETTEPANEKUD

Väliskomisjon palub vastutaval arengukomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. märgib, et rahu ja stabiilsus edendavad arengut ning konfliktijärgseid olukordi iseloomustav vaenutegevuse puudumine ei too automaatselt kaasa kindlat ja püsivat stabiilsust; rõhutab seetõttu, et rahu, julgeolek ja püsiv stabiilsus on peamised ja olulised eeldused riigi ülesehituseks konfliktijärgsetes olukordades;
2. rõhutab, kui oluline on kõrvaldada ebastabiilsuse tekkepõhjused aastatuhande arengueesmärkidega kooskõlas oleva arengupoliitika ning muude sotsiaalmajanduslike, poliitiliste ja kultuurialaste meetmetega, millega on võimalik luua vajalik keskkond konfliktide taaspuhkemise ärahoidmiseks ja mille eesmärk on vaesuse kaotamine ning majandus-, sotsiaalse ja kultuurilise arengu edendamine, institutsioonilise ning haldussuutlikkuse loomine, elanike elatustaseme tõstmine ning õigusriigi tugevdamine; rõhutab sellega seoses eriti noorte ja naiste hariduse tähtsust, kuna see aitab otseselt kaasa stabiilsuse saavutamisele; peab kahetsusväärseks, et aastatuhande arengueesmärkides sisalduvaid kohustusi ei suudeta täita ning mitme kohustuse osas on toimunud tagasimineku, eelkõige hariduse ja tervishoiu (malaaria, HIV, laste ja emade suremus) valdkonnas;
3. juhib ühtlasi tähelepanu vajadusele rakendada sotsiaal- ja majandusmeetmeid, mille eesmärk on vaesuse kaotamine ja sotsiaalne areng, nii et kujuneks konflikti taaspuhkemise ärahoidmiseks vajalik keskkond;
4. rõhutab, et on väga vaja, et rahvusvaheline üldsus võtaks suurema vastutuse ja toetaks ülesehitatavate riikide ametiasutusi nende püüdlustes rajada õigusriik; rõhutab, et selline

toetus on ülioluline riigi põhiseadusliku ja poliitilise süsteemi ülesehituseks;

5. rõhutab, et oluline on tegeleda konfliktijärgsete ühiskondade poliitilise struktuuri küsimustega, eelkõige võimu jagamise korraldamisega mitme endise konflikti osapoolle vahel; toetab ELi eriesindajate ametit kui ELi peamist vahendit, millega aidatakse vahendada poliitiliste lahenduste leidmist ja edendada püsivat poliitilist stabiilsust konfliktijärgsetes ühiskondades;
6. peab oluliseks piirkondadevahelist koostööd poliitilisi piire ületavates valdkondadevahelistes küsimustes; kutsub komisjoni ja nõukogu üles lähtuma konkreetse riigi probleeme lahendades piirkondlikust lähenemisviisist;
7. peab äärmiselt oluliseks, et ebastabiilsuse tekkepõhjuseid ja konfliktijärgsete ühiskondade probleeme kõrvaldatakse erinevate tsiviil- ja sõjaliste meetmetega; juhib tähelepanu, et stabiilsuse olulist eeltingimust konfliktist räsitud ühiskondades (s.t üksisikute ja nende vara turvalisust) ei ole üldjuhul võimalik tagada rahuvalvejõudude kohapealse julgeolekutagatisteta;
8. ergutab ELi arendama parimaid tavasid sellistes küsimustes, mis eeldavad poliitiliste, sõjaliste, humanitaar- ja arenguringkondade vahelist ulatuslikku koostööd konfliktiennetamise, vahenduse, rahu tagamise, inimõiguste austamise, õigusriigi, humanitaarabi ja pikaajalise ülesehituse ning arengu valdkonnas;
9. märgib, et demokratiseerimine, demilitariseerimine ja konflikti osapoolte desarmeerimine on esmatähtsad ning peaksid olema igas rahu tagamise ja riigi ülesehituse protsessis kesksel kohal;
10. juhib tähelepanu, et abi konfliktijärgsetele ühiskondadele on üldiselt tulemuslik vaid juhul, kui seda antakse koos sõjalise abiga, millega luuakse konfliktijärgse majandusarengu peamine eeltingimus ja hoitakse ära abi sattumise sõjapealike ja kuritegelike jõukude kätte; on seisukohal, et välismaised abiandjad peavad oma arengualastes jõupingutustes arvestama kohalike tingimuste ja seisukohtadega; märgib siiski, et selline abi peab ühtlasi põhinema majandusarengu edendamist konfliktijärgsetes ühiskondades puudutataval parimatel rahvusvahelistel tavadel;
11. rõhutab vajadust leida tasakaal arenguabi tsiviil- ja sõjalise poole vahel, et tagada põhiinfrastruktuuri ja riiklike teenistuste toimimine ülesehitust, rehabiliteerimist ja demokraatlike ning majandusprotsesside taasalustamist puudutavaid nõudmisi vähendamata; kiidab hiljuti loodud ÜRO rahutagamiskomisjoni tööd; juhib tähelepanu vajadusele teha abiga seotud küsimustes koostööd rahvusvaheliste partneritega, eelkõige ÜROga;
12. rõhutab suurt vajadust jätkata EJKP sõjalise võimsuse arendamist, et Euroopa Liit ja selle liikmesriigid saaksid paremini edendada konfliktijärgsete ühiskondade stabiilsust ja arengut;
13. mõistab hukka asjaolu, et märkimisväärselt palju surmajuhtumeid arengumaade relvakonfliktides on põhjustatud kergerelevadest; on seisukohal, et tavarelvade ebaseadusliku kaubanduse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ELi poliitika peab olema

läbipaistev, ühtlustatud, seda tuleb relvaeksporti käsitleva ELi toimimisjuhendi alusel täiendavalt selgitada ja tulemuslikumaks muuta, kusjuures see toimimisjuhend peaks olema õiguslikult siduv; on veendunud, et ühise seisukoha vastuvõtmine relvaeksporti küsimuses peaks sellele kaasa aitama; rõhutab lõhkekehade kõrvaldamise, demilitariseerimise, demobiliseerimise, rehabiliteerimise ja taasintegreerimise ning julgeolekusektori reformimise olulisust konfliktijärgsetes olukordades;

14. juhib tähelepanu, et õigusriigi rajamine on püsiva stabiilsuse ja majandusarengu oluline eeltingimus; toetab õigusriigi edendamisele suunatud EJKP operatsioonide läbiviimist konfliktijärgsetes ühiskondades (näiteks EUPOL Afganistan, EULEX Kosovo ja EUJUST LEX Iraagis); rõhutab sõltumatute sõjatribunalide loomise olulisust, et vältida sõjakurjategijate karistamata jäämist ning edendada konfliktijärgset lepitusprotsessi;
15. kordab 2008. aasta märtsis ELi kõrge esindaja ja Euroopa Komisjoni poolt Euroopa Ülemkogule esitatud dokumendi „Kliimamuutused ja rahvusvaheline julgeolek”¹ järeldusi, milles hoiatatakse, et kliimamuutused ohustavad panna ülemäärase pinge alla riigid ja piirkonnad, mis on juba niigi nõrgad ja konfliktialtid, luues uusi sisserände voogusid ja suurendades ELi julgeolekuriske; nõuab tungivalt, et komisjon võtaks kliimamuutust käsitlevaid seisukohti arvesse rahu tagamisega seotud jõupingutustes;
16. märgib, et paljudel arenguriikidel on olemase peamised arenguks vajalikud energia-, loodus- ja inimressursid; rõhutab siiski, et nende riikide arenguks on vaja suuremat läbipaistvust ja tõhusust kaevandustööstuses; tervitab selliseid algatusi nagu Kimberley protsess ja kaevandustööstuse läbipaistvuse algatus (EITI), millega edendatakse võimalike suurte konfliktide ohu ärahoidmise vahendeid; juhib tähelepanu hariduse olulisusele arengu edendamisel;
17. kinnitab, et väga oluline on rakendada arenguriikide suhtes õiglast rändepoliitikat; märgib, et on võimalik muuta ränne arenguprotsessi positiivseks jõuks, eriti ELis elavate ümberasujate poolt saadetavate rahaülekannete kaudu, piirates ajude äravoolu, hõlbustades tagasirännet ja ennetades inimkaubandust;
18. on seisukohal, et liikmesriikidel on moraalne kohustus kaitsta konfliktipiirkondadest põgenenud pagulasi; on veendunud, et seda kohustust saab täita üksnes koormust liikmesriikide vahel jagades; on ka veendunud, et liikmesriigid peaksid aktiivselt abistama pagulasi, kes soovivad pärast vägivaldset konflikti oma päritoluriiki tagasi pöörduda;
19. rõhutab, et asjakohases lepitusstrateegias tuleb arvesse võtta naiste rolli rahu kindlustamisel; rõhutab, et lepitusprogrammid peavad kajastama relvakonfliktides kannatada saanud laste erivajadusi;
20. kinnitab oma kohustust kaitsta naiste ja laste õigusi konfliktijärgsetes olukordades lõppeesmärgiga võtta vajalikke meetmeid naistele suuremate õiguste andmiseks, mis on püsiva rahu ja stabiilsuse saavutamise vältimatu eeltingimus;
21. on seisukohal, et rahvusvahelised rahastajad peaksid stabiilsuse ja demokraatia

---

¹ S113/08, 14. märts 2008.

saavutamiseks arvestama ülesehituse poliitikat kavandades piirkondlike ja kohalike oludega, lähtudes konfliktijärgsetes ühiskondades majandusarengu edendamisel saadud kogemustest;

22. rõhutab vajadust aidata kohalikke ametiasutusi vajaliku koolituse ja kogemuste vahetamisega; tuletab sellega seoses meelde parlamendi kohustust järgida parlamentaarse demokraatia põhimõtteid ja tavasid;
23. toetab vägivaldsete konfliktide ennetamise ELi programmi ning julgeoleku- ja arengumeetmeid, mis on ette nähtud ELi 2009. aasta tegevuskavas, ning nõuab tungivalt, et komisjon seaks esikohale rahu tagamisega seotud meetmete rakendamise.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	7.10.2008
Lõpphääletuse tulemused	+: 35 -: 2 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Sir Robert Atkins, Christopher Beazley, Angelika Beer, André Brie, Colm Burke, Véronique De Keyser, Giorgos Dimitrakopoulos, Michael Gahler, Georgios Georgiou, Ana Maria Gomes, Klaus Hänsch, Richard Howitt, Jana Hybášková, Anna Ibrisagic, Metin Kazak, Maria Eleni Koppa, Willy Meyer Pleite, Pasqualina Napoletano, Annemie Neyts-Uyttebroeck, Vural Öger, Ria Oomen-Ruijten, Michel Rocard, Libor Rouček, Christian Rovsing, Flaviu Călin Rus, Katrin Saks, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacek Saryusz-Wolski, Marek Siwiec, Charles Tannock, Geoffrey Van Orden, Andrzej Wielowieyski, Luis Yañez-Barnuevo García, Zbigniew Zaleski, Josef Zieleniec
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Carlo Fatuzzo, Patrick Gaubert, Tunne Kelam, Nickolay Mladenov, Jean Spautz, Johan Van Hecke

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	5.11.2008
Lõpphääletuse tulemused	+: 27 -: 2 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Josep Borrell Fontelles, Danutė Budreikaitė, Marie-Arlette Carlotti, Corina Crețu, Nirj Deva, Alexandra Dobolyi, Beniamino Donnici, Fernando Fernández Martín, Juan Fraile Cantón, Alain Hutchinson, Romana Jordan Cizelj, Filip Kaczmarek, Glenys Kinnock, Maria Martens, Gay Mitchell, Toomas Savi, Pierre Schapira, Frithjof Schmidt, Jürgen Schröder, Felekna Uca, Johan Van Hecke, Anna Záborská, Jan Zahradil, Mauro Zani
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Miguel Angel Martínez Martínez, Manolis Mavrommatis, Csaba Öry, Renate Weber, Gabriele Zimmer